

Tallinna "Estonia" teatri ballett ja ooper Euroopa kultuuripäevadel Karlsruhe

Karje ja vaikus, massid ja tolm

Milline idee! Kuni helisevad Arvo Pärdi kellukesed, keerlevad Bade- ni Riigiooperi Väikeses majas taevatähed; ja nii nagu Andris Frei- bergsi lavakujundus oma heiklevate valgustitega saatust mängib, nii tunnetab ka Mai Murdmaa vaevumärgatav⁹ muutusi ansambli tantsus, mis oma moel näitab asjade kulgu.

"Kuritöö ja karistus": Mai Murdmaalt, eesti koreograafilt, kellest räägiti juba endise Nõukogude Liidu aegadel. Mai Murdmaa ei jutusta Dostojevski romaani sõna-sõnalt ümber, see oleks mõttetu. Ta jagab balleti kaheks vaatuseks, kuid enam veel on see üks tervik, mis rõhu- tab saatuslikkust ja pöördumatust. Juri Jekimovi poolt ilmekalt kehas tatud Raskolnikov on üks paljudest, aga tema arengus, mis on taandatud vähestele elujärgudele, kohtumistele ja rekvisiitidele, on midagi süm-boolset. Kuid koreograafia, mida Juri Jekimov, Inna Sõrnus ja teised "Estonia" teatrist täistallal tantsitult esitavad, jääb sümbolile völ- gu: liiga pikk on tee sõnalt teoni, Dostojevski teosest tantsuni, mis tegelikult vahendaks Raskolnikovi otsust. Need vähesed stseenid am- menduvad modernistlike klišeede pidevas kordumises ja lonkavad raske-kaaluliselt muusika järel.

Aga Mai Murdmaa (1938), kelle imeilus Chopini solo on Stuttgarti John-Cranko-kooli repertuaaris, on suuteline ka muuks. Pärast "Paqui- tat", mida Cranko-kool palju täpsemalt ja teravamalt tantsis, näitas ta teisel võõrusetentuse õhtul Karlsruhe kahte balletti: "Karje ja vai- kus" ja "Võlumandariin", mis lisaks tipptechnikale töestavad nimelt ühte - julgust ebakonventsionaalseteks lavalisteks lahendusteks. Esi- meses tükis (loodud Kaldar Singi laulutsüklile) loitsivad Priit Krip- son, Kaie Kõrb ja eriti melodramaatiline metsäsopran Leili Tamme Federico Garcia Lorca sünget Hispaaniat - tegemata teadlikult vahel Ero- se ja Thanatose, sünni ja surma vahel. Teises tükis, Béla Bartóki balleti ~~huvitav~~ ^{annavad} laimatu tehnika ja meelolise säruga bale- riin Kaie Kõrb koos Viesturs Jansonsiga "Võlumandariinile" õiguse olla. See on tants n.ö. noateral, saavutades küll publikumenu, kuid näidates Balti vabariiki balleti vallas siiski arengumaana.

Hartmut Regitz

Reisile ooperimuseumi tegumisse nurka viis Tallinna "Estonia" teatri võõrusetendus Euroopa kultuuripäevade avamisel Karlsruhe. Sel- les seoses näib üsna kummalisena, et eestlased alustasid oma kultuuri esitlemist endise okupandi ~~kunsti~~ kunstiproduktiga: venela- se Modest Mussorgski muusikalise rahvadraamaga "Hovanštšina" 5 vaatu-

- 2 -

ses. Aga võibolla pidi tükk tänasele publikule teadvustama, et tol-
lase aja probleemid on ka meie aja omad, ja mitte ainult purunevas,
endises Nõukogude Liidus. Tegu on igivana mänguga võimu ja armas-
tuse, intriigide, vägivalla ja ülluse ümber; peamiselt aga reformist-
like ideedega mida iga vanameelsed läbi aegade ägedalt eitavad.
Selles mõttes on tükk igati aktuaalne. Boriss Pokrovski lavastus ei
tunne peronaalset režiid: iga roll on lahendatud klišeena. Selle
asemel teeb lavastaja panuse suurtele ansamblistseenidele, kus laval
liigub inimesi ja materjale massiliselt, kuid ei haara. Kuid laul-
dakse ja musitseeritakse imekspandavalt kõrgel tasemel, kuigi diri-
gent Eri Klas toimib pigem lava tagasihoidliku saatjana kui selle
partnerina. Solistidest veensid eriti Uno Kreem Dosifeina ja Marika
Bensalu Marfana. Võimsalt laulev koor seisab laval nagu valeraha.

dkö

Stuttgarter Nachrichten 14.4.1992